

Izhaja vsak dan ob 3^h pop.
razen nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina:
za Ljubljano 10.—
po pošti 12.—
za inozemstvo 22.—

Oglasi po tarifu.

LJUDSKI DNEVNIK

Glasi Narodne Ljudske Stranke.

Nefrankiranih pisem

ne sprejemamo. — Pismenim vprašanjem je treba priložiti znamko za odgovor.

Poštno čekovni račun št. 13235.

Uredništvo: Breg, 12. II. nadstr.
Telefon št. 119.

Uprava: Sodna ulica številka 5.
Telefon št. 423.

NA SRAMOTNI KAMEN.

Zadnji »Ljudski dnevnik« je prinesel uvodnik o reviziji ustave, kjer stvarno in modro razpravlja to važno vprašanje. Obrazložil je edino pravo pot, ki more privedi do srečnega uspeha.

Na to je objavil včerajšnji »Slovenec« ne odgovor temveč izbruh, ki ne zasluži boljšega, kakor da se ga postavi na sramotni kamen.

Besedilo tega izbruha je sledeče:

SRBSKI HLAPEC.

»Narodna ljudska stranka«, točneje izraženo, v goli domišljiji bivšega »vojvode Kraljskega« obstoječa možganska tvorba, ni sprejela v svoj »program« revizije ustave. Zakaj, je čisto jasno, če se ima pred očmi, da je ta »stranka« zamišljena zgolj v to svrhu, da Slov. položi pod noge velesrbskemu voditi Pašiču. Kajti vidovdanska ustava je sčrt velesrbstva, smrt samostojnega političnega življenja Slovencev in Hrvatov, uzakonitev najkrutejšega centralizma, zakrkanega s »samopravo«, koje neomejeni šef je eksponent belgrajske vlade kot veliki župan. Zato Pašičev eksponent v Sloveniji ne sme govoriti o reviziji ustave, svedoča po lističe prikrito, da ne bi ga spoznalo ljudstvo.

To zdej tudi dela. On pravi, da glavno ni revizija, marveč »ljudska samouprava«, s tem misli svedoča na samoupravo, kakor lo določuje vidovdanska ustava s kakšnim belgrajskim pandurjem na čelu. Pove pa tega ne, ampak ovinkarsko hvali obstoječo ustavo in napada SLS kot najodločnejšo zastopnico ideje revizije. Pri tem je Pašičev uprodu izrekel veliko misel, da treba mesto revizije kompromisa z vladajočim režimom, ki ga bo realizirala še neobstoječa »Narodna ljudska stranka«, na kar bo ta kompromis šele prodložila ljudstvu, da ga le-ta odobri ali zavrne! Iz tega se spozna demagog, kakršnega mu ni na svetu para. Na eni strani predlaga kompromis, ki naj ga ustvari neko še neporojeno politično telo in ki naj se potem še potrdi po plebiscitu, na drugi pa očita SLS, da je njena pot revizije predolga in prekomplicirana! To je pač logika.

Svedoča, Pašičevemu priganjaču ni za logiko kakor mu ni tuč za »ljudsko samoodločbo«, katere mu je bilo vedno toliko mar kot tige na cestl. Njemu gre samo za to, da obsovraži idejo revizije, češ, da je »nevaren eksperiment«, »da se ne more sploh izvršiti«, »da je revizija zelo drzka misel«, da je »predolgotrajna operacija« itd. Mož se poslužuje dobesedno velesrbskih argumentov. Vsi ustavní načrti vopzicionalni stank so mu »godlja«, le vidovdanska ustava je čisto in suho zlato. Ker si pa tega ne upa odkrito povedati, slepi javnost z nekakim »ustavnim kompromisom«, ki ga bo šele on ustvaril, oziroma njegova fatumozanska »Narodna ljudska stranka«. Tako varanje ljudstva in spekuliranje na lahkovernost je gnili vic v demagogiji osivelega politika in nič drugega. Kajti na njegov »ustavni kompromis«, posebno pa še za »plebiscit« bodo ljudje lahko čakali, dokler jim ne izpadejo vsi lasje z glave ali dokler bodo kostanji nosili pomaranče.

Zdej na primerjajmo tega velesrbskom udajaneža Slovence Srbu Protiču! Sicer je to prevelika čast, toda potrebno je, da se spoana, kako se loči mentaliteta političnega hlapca od miselnosti moža, ki se je od mladosti nog boril za svobodo svojega naroda in ni nikoli »homagijalno« klečepalil ter se izbral okoli nobenega potentata. Protič slejkoprej poudarja mjuost in neobhodnost revizije ustave brez odlašanja in kompromisov, ki naj bi se uresničili ob svetem nikoli. Veliko zlo se ne da ozdraviti brez velike operacije, kompromisi pa v taki za-

devi bolezen le podaljšajo. Vidovdanska ustava je socialno reakcionarna, uničuje vsako ljudsko svobodo in samoodločbo ter sankcionira hegemonijo srbstva. Da je to škodljivo za državo, v kateri prebivajo trile narodi, je jasno Srbu Protiču, ni pa jasno raznim slovenskim slugam režima. Suženj ostane suženj, naj je pod Avstrijo ali pod Jugoslavijo.

Vzrok je čisto jasen. Suženj se ne briga za občo korist, ampak za to, kako bi bolj ugodil gospodarju. Zato je suženj in zato je plačan. Slovensko ljudstvo pa pozna za suženje le eno medicino, namreč korobač, s katerim bo vse prodance ošvignilo 18. marca.

Tako »Slovenec«. Vabim čitatelje »Ljudskega dnevnika«, naj po možnosti še enkrat pazljivo preberejo članek »Dnevnika«, in si naredi sami sodbo o »Slovenčevem« izbruhu. Kdor nima na stvarna izvajanja drugega odgovora kot surovo psovanje in lažljivo podtika nje ter obrekovanje, dokazuje jasno, da mu manjkajo stvarni argumenti in da se čuti v živo zadetega.

Zakaj ne odgovarjajo raje na stvarne in določne trditve, da je današnja SLS položila takoj po prevratu temelje današnjemu centralizmu, ko je takoj uničila obstoječo slovensko avtonomijo in vedoma centralizirala vso upravo in zakonodajo v državnih rokah?

Kdo je potem hitel izročat celo Slovenijo Srbom? Kdo je kot minister v Belgradu podpiral centralizem? Kdo se je šele potem spomnil na avtonomijo, ko je bil potisnjen od vladnih jasl in moral jesti »trdi« kruh opozicije? In kdo misli končno izvesti pametno in koristno revizijo ustave brez predločih kompromisov, ki bi osigurali v konstituantni večino za res pametno in modro, ljudskim željam in potrebam vstrezajočo novo ustavo? Ali kdo misli, da bo izpremenil ustavo z desetino ali magar tretjino glasov, ki imajo o tem odločevati? Knčno naj pa še pove, kje in kdaj da sem hvalil vidovdasko ustavo, kar mi podtika, četudi ve, da ni res. Naj raje objavi v celoti članek »Dnevnika« o reviziji ustave, da bodo tudi njegovi čitatelji dobili možnost soditi tako nepristransko, kakor čitatelji »Dnevnika«. Toda »Slovenec« ne bo odgovoril na nobeno stvarno vprašanje, ker ne more; tudi ne bo objavil »Dnevnikovega« članka, ker se boji, da bi njegovi bralci izvedeli resnico, pač pa bo naprej lagal, psoval in obrekoval, ker drugače ne more.

Imam pa še drug poziv, ki gre na drugo adreso. Tiče se tona »Slovenčevega« izbruha, tona, ki je res preslab za najslabši hlev. Kar se mene tiče, sprejemem ta izbruh najnižjih strasti in patološkega sovraštva s tihim duševnim mirom, ki ga daje zavest boljše vzgoje. Odgovarjam z izrekom francoskega državnika, ki je svojim klevetnikom v komori zaklical: Vaši inzulti ne dosežejo nikdar višočine mojega zaničevanja!

Ali pa more in sme sprejeti take ekspektoracije neki drugi faktor? To vprašanje stavljam. »Slovenec« se tiska in finansira v »Jugoslovanski tiskarni«, ki je lastnina »Katoliškega tiskovnega društva«. Kaj poreko honestni odborniki tega društva, ki še kaj drže na nanke krščanstva? Kaj poreče k temu pokrovitelj društva, ki je sam knezo-

skof dr. Anton B. Jeglič? Ali se spodobi za list, ki naj bo katoliški, da objavlja take izbruhe? In to še, ko je glavni urednik duhovnik, katerega dolžnost je, odlikovati se po zgledelem krščanskem življenju, po nauku ljubezni in resnice?

Obkolitev ruhrskega ozemlja.

UKINJEN ŽELEZNIŠKI PROMET.

Frankfurt, 4. febr. (Izv.) Francoske čete so zasedle kolodvor v Goddelau-u, vsled česar je prekinjen železniški promet med Frankfurtom in Mannheimom oziroma Wormsom.

FRANCOZI STRELJALI NA DEMONSTRANTE.

Essen, 5. febr. (Izv.) Snoči je došlo ob 7.50 zvečer v Essenu do streljanja. Po komunističnem zborovanju je odšla večja množica ljudi na kolodvor, kjer so postavili Francozi strojnice in kljub posredovanju policije pričeli streljati. K sreči ni bilo žrtev. V Stieplu pri Bochumu so postavili Francozi težke topove.

STAVKA ŽELEZNIČARJEV.

Koblenz, 4. febr. (Izv.) V železniški delavnici na glavnem kolodvoru so povzročili Francozi milijonsko škodo. Mnogo lokomotiv je pokvarjenih. Železničarji, med katerimi vlada veliko razburjenje, vztrajajo v stavki.

ŠVEDSKI ŠKOFJE ZA NEMČIJO.

London, 4. febr. (Izv.) Švedski škofje so poslali Hardingu, nadškofu canterburškemu, Poincareju in patriškemu kardinalu sporočilo, ki pravi, da je ves svet ogorčen nad sedanjnimi dogodki. Oborožena država trga pod krinko miru velike kose od dežele razoroženega sosedu, s čemer se povečuje njegova velika beda. Posledice tega dela bodo nove grozne vojne. Kot služabniki švedske cerkve pozivljajo kristjane v Franciji in drugih deželah, naj vplivajo na odgovorne državnike, da se s poštenim dogovorom odpravi obstoječa napetost.

ANGLEŠKO STALIŠČE NAPRAM FRANCIJI.

London, 3. febr. (Izv.) Francozi razširjajo vesti, da je pričakovati

Društvo narodov proti Litvi.

Pariz, 4. febr. (Izv.) Pri zaključni seji sveta društva narodov v soboto dopoldne so bili ponovno zaslišani zastopniki Poljske in Litve ter se je obema državam priporočilo, naj nadomeste nevtralni pas pri Vilni z demarkacijsko črto. Z ozirom na sklep sveta društva narodov moreta prevzeti Poljska in Litva 15. februarja upravočasno dovoljenih delov dosedanjega nevtralnega pasu. Poljski zastopnik je sprejel nasvet sveta društva narodov, medtem ko se je izjavil litvinski zastopnik proti in prebral poročilo svoje vlade, ki izjavlja, da se bo uprta vsaki izpremembi sedanjega položaja z vsemi sredstvi in tudi s silo. Viviani, Wymans in Balfour so pozvali zastopnika Litve, naj jasno določi svoje stališče. Litvinski delegat se je skliceval na člen 13. pogodbe društva narodov, proti čemur je nastopil Viviani, ki

Naj povedo ti faktorji, če jim je prav, da se ponizuje iz Katoliške tiskarne izvirajoči tisk na nivo moralčne mlakuže.

Dr. Ivan Susteršič.

kapitulacijo Nemčije in da se vrne na vlado dr. Wirth. »Daily Chronicle« nastopa za aktivno angleško politiko ter vprašuje, ali more Anglija priznati Poincareju, za kar se je borila z Ludvikom XIV. in Napoleonom.

NOVA ODSTAVLJENJA.

Pariz, 4. febr. (Izv.) Zavezniška komisija je odstavila nadaljnji 14-letni nemški funkcionarje, ker so odrekli pookrščno naredbam komisije in hujskali k štrajku.

NOVE ZASEDBE.

Offenburg, 4. febr. (Izv.) Danes dopoldne je vkorakalo v mesto francoško konjenišvo, močno več švadronov. Železniški promet je došel še neoviran.

NEMČIJA POPUŠČA.

Pariz, 4. febr. (Izv.) Londonški poročevalec »Petit Parisien« poroča, da je došlo od zanesljive strani v London poročilo, ki pravi, da bi bila Nemčija pripravljena sprejeti svoje držanje napram Franciji in ugoditi njenim zahtevam v večji meri.

REORGANIZACIJA PROMETA V PORUHJU.

Pariz, 4. febr. (Izv.) Ravnatelj drž. železnic v ministerstvu za javna dela Du Castel je odpotoval v Düsseldorf in Essen, da prouči organizacijo transportov v Poruhju in Poruhru. Istotako bo v teh dneh odpotoval tjakaj generalni inspektor železnic in rečne plovbe, Vidal.

OBKOLITEV IZVRŠENA.

Düsseldorf, 4. febr. (Izv.) Francozi so izvedli popolno obkolitev ruhrskega ozemlja.

je povdarjal, da bo Litva izključena iz društva narodov in da se ji bodo naložile težke sankcije, ako bo izvršila svoje grozno. Svet je nato soglasno priporočil, da se nevtralni pas zamenja z demarkacijsko črto. Litvinski zastopnik je ponovil svojo grozno, nakar mu je bila odvzeta beseda. Sklenjeno je, da se v prihodnjem zasedanju ponovno zaslišita Poljska in Litva. Ako bo med tem Litva obnovila sovražnost napram Poljski, bo izključena iz društva narodov. Svet društva narodov se je bavil nato z nemškimi manjšinami na Poljskem ter je sklenil, naj razsodi haško razsodišče, ali je za to vprašanje pristojen svet društva narodov.

DRUŠTVO NARODOV.

Pariz, 4. febr. (Izv.) Svet društva narodov je sklenil včeraj, da se vrši prihodnje zasedanje društva narodov meseca aprila.

Razpust bolgarskega sobranja.

Belgrad, 4. febr. (Izv.) „Politika“ poroča iz Sofije, da je Stambolijski izjavil na seji zemljoradniške skupine v sobranju, da so netočne vesti o razpustu sobranja. Tej izjavi se ne veruje mnogo, ker je zemljoradniška skupina sestavila odbor, ki naj do prihodnje sobote sestavi predlog o izpremembah volilnega zakona. Kakor hitro bi bile te izpremembe sprejete, bi Stambolijski razpustil sobranje. Povod za razpust leži v nesprotstvu med posameznimi poslanci zemljoradniške stranke. Bivši notranji minister Daskalov se vedno bolj oddaljuje od Stambolijskega, ki hoče postaviti pri prihodnjih volitvah za kandidate samo zanesljive svoje pristaje.

Novi jugoslovanski konzulati v Ameriki.

Belgrad, 4. febr. (Izv.) Takoj po otvoritvi nove narodne skupščine bo vlada osnovala več novih konzulatov v Ameriki in sicer najprej v Pittsburgu in Clevelandu. Za konzula v Pittsburgu bo imenovan Hrvat, v Clevelandu pa Slovenec. Konzulati se osnujejo, ko dobi vlada potrebne kredite od skupščine.

UREDNIK „HRVATSKEGA BORCA“ PRED SODIŠČEM.

Belgrad, 4. febr. (Izv.) Notranje ministrstvo je odobrilo sklep, da se izroči sodišču Joe Matosič, ki ga je zagrebška policija aretirala radi pisanja „Hrvatskega borca“. Ministrstvo je podvzelo korake, da se prepreči izhajanje tega lista.

ZUNANJI MINISTER NA AGITACIJI.

Belgrad, 4. febr. (Izv.) Zunanji minister je odpotoval v Sremsko Mitrovico, da se udeleži zborovanja tamošnje radikalne stranke.

RAZBIT RADIČEV SHOD.

Zagreb, 5. febr. (Izv.) »Novosti« poročajo, da so u Kostajnici razbili nacionalisti shod Radičeve stranke in priredili nato po mestu manifestacijo za kralja in državo.

STROSSMAYERJVA PROSLAVA.

Zagreb, 5. febr. (Izv.) Včeraj dopoldne se je vršila v gledališču svečana proslava Strossmayerja, ki jo je priredil krajevni odbor jugoslovanskih nacionalistov, dobrovoljcev in narodne obrane. O življenju škofa dr. Strossmayerja je predaval dr. Lujo Vojnović.

Brezuspešna mirovna pogodba.

Lausanne, 4. februarja. (Izvirno.) Ob 9.40 zvečer se je zvedelo, da niso imela pogajanja na mirovni konferenci nobenega uspeha. Turki vztrajajo na svojih predlogih glede vprašanja kapitulacij. Lord Curzon je nato odpotoval iz Lausanne.

ODHOD LORDA CURZONA IZ LAUSANNE.

Pariz, 4. febr. (Izv.) Lord Curzon je odpotoval danes od tukaj v London. Na povratku se je ustavil za kratek čas tudi v Parizu. Njegov odhod se smatra za zelo slabo znamenje, in se splošno meni, da smatra angleška delegacija mirovna pogajanja za razbita. Če je to mnenje res upravičeno, se do te ure še ne more z gotovostjo trditi. Možno je tudi, da je Curzon odpotoval v London samo v informativne svrhe in da se v prihodnjih dneh zopet vrne. Vendar pa se stvar, kakor že rečeno, presoja iz zelo pesimističnega vidika in bo težko prišlo do podpisa mirovne pogodbe.

Lausanne, 4. febr. (Izv.) Francija je že prejšnji teden obvestila turško delegacijo, da bi ji bilo ljubo, ako bi Turška ne podpisala pogodbe v Lausanni. V angleških krogih izjavljajo, da je francoska politika pomagalna izmēt paši, da je postal gospodar konferencie.

Angleška izprazni Mezopotamijo?

London, 4. febr. (Izv.) Lord Percy Cox, angleški vrhovni komisar v Mezopotamiji, ki se mudi sedaj v Londonu, je imel važna posvetovanja v uradu za kolonije. Pri teh posvetovanjih se je predlagalo, naj Vel. Britanija deloma ali pa celo Mezopotamijo izprazni.

SOCIALISTIČNI KONGRES V FRANCIJI.

Lille, 4. febr. (Izv.) Na socialisti-

V ZAGATI.

Mednarodna situacija postaja vedno bolj zamotana. Francozi in Belgijci so položili svojo težko pest na grlo nemške industrije in groze, da jo zaduše. Jasno je, da je ta energični akt Poincarerejev pretresel nemško državo prav v njenih osnovah in da je zopet zbudil narodnostni šovinizem, katerega nemški reakcionarci netijo z vsemi sredstvi in ga skušajo izrabiti sebi v prid. Cunova vlada je menila, da je sedaj čas stvoriti enotno narodnostno fronto proti Francozom in napovedala je Franciji in Belgiji gospodarsko vojno kot odgovor na „francosko nasilje“.

Koga bi nemška vlada predvsem rada videla v tej enotni fronti narodnostno razburjenega nemškega naroda, to z ozirom na značaj cele akcije ni težko uganiti. Gre ji predvsem zato, da bi pridobila za boj proti Francozom nemško delavstvo. In tako je danes zanimivo čitati nemške reakcionarne liste, ki na vse pretege hvalijo ono nemško delavstvo, proti kateremu so se do zadnjega časa borili na nož. Industriji so pa kar čez noč sklenili povišati rudarjem plačo in pričeli so zbirati fondse za brezposelne v Poruhrju.

Nekaj dni se je zdelo, da se bo delavstvo res priklopilo „enotni fronti narodnega odpora“. Toda kljub vsemu trudu socialodemokratskih voditeljev je delavstvo zavzelo sedaj stališče, da ne bo izpostavljalo svojih interesov v Stinnesovo in Thyssenovo korist, temveč da se bo

čnem kongresu so sporočili delagati Švedske, Anglije in Avstrije francoski sekciji pozdrave internacionale, pri čemer so izrazili željo, da bi se poravnal razkol v okrilju sekcije.

POVRATEK DR. SEIPLA NA DUNAJ.

Dunaj, 4. febr. (Izv.) Zvezni kancelar dr. Seipel in zunanji minister dr. Grünberger sta se s svojim spremstvom vrnila iz Pariza. Dr. Seipel bo brzkone v kratkem potoval v Belgrad, odkoder je avstrijski zunanji urad prejel obvestilo, da se pričakuje poset dr. Seipla.

bojevalo proti kapitalistom kot takim, pa naj bodo ti kapitalisti francoske ali nemške narodnosti.

Dasi je težko soglašati s francosko akcijo, moramo vendar priznati, da se je Nemčija v resnici izogibala izpolniti obveznosti, katere je prevzela po pogodbah. Drugo vprašanje pa je, kakšna bo končna bilanca francoske akcije in kakšen bo gneten dobiček te akcije za Francoze. Na to vprašanje pa lahko mirno odgovorimo, da bo bilanca za Francoze pasivna, ker bo nastopil proti razdrapani antanti enoten rusko-nemški blok.

Obrisi tega bloka se že danes kažejo. Te dni smo čitali v listih vest, da je Rusija nakupila v Nemčiji 750 tisoč pušk, 100 milijonov patron, nekaj tisoč strojnih pušk in nekaj tucatov topov, in da se je del tega naročila kot „staro železo“ že odposlal preko meje v Rusijo. Danes ni možna kontrola, ali je ta vest resnična ali ne, toda naj bo temu tako ali tako, ne da se utajiti, da s tako kooperacijo v obeh državah resno računajo. Znana senzacionalna Bucharinova izjava, da se boljševiki lahko zvežejo tudi z meščansko državo, da porazijo drugo meščansko državo, računajo gotovo na pomoč Nemčije v eventualnem boju s Poljsko.

Francosko kladivo tolče ob nemški kremen in delajo se iskre. Morda zažee ena njih Evropo, katere tragedija je, da se Nemčija, ki ne more ne naprej ne nazaj, v svoji zagati ne more nahajati sama.

Politične vesti.

+ Velikansko vznemirjenje v taboru SLS. Odkar je izšel program Narodne ljudske stranke, se je začelo razkrajanje volilskih množic SLS. Krha se v hiši mladinskih SLS-arjev, in v krogu voditeljev vlada že sedaj, ko se je borba komaj začela, skrajno razburjenje. To kaže nedeljski izbruh „Slovenca“, ki znači do steklosti potencirano razkrajanje mladinskih živcev. Zakaj tako razburjenje, ko sami vpijejo, da eksistira Narodna ljudska stranka samo v „Šusteršičevih možganih“? Če je že danes tak strah pred dr. Šusteršičevimi možgani, kaj bo šele pozneje? Čujemo, da za vse slučaje že gradijo na Mirju poseben sanatorij.

+ „Slovenčeva“ trditev, da obstoji Narodna ljudska stranka samo v Šusteršičevih možganih, nas zelo veseli, ker smo prepričani, da je tam dobro spravljena. Slabo bi le bilo, če bi se nahajala v Koroščevih možganih.

+ Jasno je! Skozi cele mesece so predevali razni listi takozvano SLS dr. Šusteršiča v različne stranke. Enkrat k demokratom, drugič k radikalcem, potem zopet k samostojnim kmetom itd. Danes je te komedije konec, ko vsakdo vidi, da dr. Šusteršič oklanja vsako tujo stranko in gre le na svoj lastni ljudski program nazaj v javno življenje. Kaj so toraj delali omenjeni listi, ko so prekladali dr. Šusteršiča iz ene strankarske postelje v drugo? Čisto enostavno: lagali so, po svoji stari navadi. Vedeli niso nič, zato so si sproti izmišljali in to se v navadnem življenju imenuje lagati. To je zlasti žalostno od listov, ki hočejo veljati za katoliške in ki jih povečini vodijo duhovniki.

+ Kakšna ljudska stranka je to? „Slovenec“, glasilo mladinske SLS, se norčuje iz našega stališča, da bi

se bilo ob prevratu moralo vprašati ljudstvo, da bi bilo samo odločilo o svoji usodi, ne pa da so o tem odločali brez volje in vednosti ljudstva posamezni politiki. To obnašanje SLSarskih mladinov je značilno in jasno kaže, kake vrste ljudska stranka je mladinska SLS. — Ljudstvo jim je samo dobro, da jim pomore do mandatov; ko so pa mandati pod streho, cinično odrekajo vsako besedo!

+ Shod zaupnikov SLS. Danes dopoldne se je vršil v Unionski dvorani shod zaupnikov mladinske SLS. Postavili so kandidate, to se pravi, odobrili so kandidate, katere so jim diktirali mladinski voditelji. Govoril je tudi dr. Korošec, ni pa še znano, če je kaj poročal o svojem uspešnem delovanju leta 1918. v Ženevi, ko je podpisoval pogodbo z g. Pašičem in pa kasneje kot minister. Po našem zanesljivem poročilu ni nič povedal o svojem posebno uspešnem prizadevanju za državni centralizem.

+ Radikalna stranka v Sloveniji. Belgrajska »Samouprava« pri naša članek o razvoju radikalne stranke v Sloveniji, v katerem piše med drugim: »Pokret iz Kočevja, torej iz čisto narodne sredine (kakor početek dela radikalne stranke v Srbiji) se je pričel širiti in zavzemati vedno širši krog. Prva se mu je odzvala Gornja Radgona, v kateri je takoj pričel izhajati drugi radikalni list v Sloveniji »Samouprava. Čitajoč oba radikalna lista v Sloveniji je slovenska javnost spoznala, da se v primeren času, po političnem osvobođenju, pojavlja nova politična stranka, ki se razlikuje od vseh dosedanjih, ker temelji na narodu. Uspeh je torej tu! Od Kočevja do Gornje Radgone je velik korak; daljšega brzkone ne bo mogoče napraviti.

+ Neodvisna radikalna stranka v Sremu. G. L. Rašovič, urednik mitroviške „Srbije“ je popustil uredništvo tega lista in ustanovil novo glasilo „Novo Srbijo“, ki izide prihodnje dni. V objavi pravi, da je to storil radi tega, ker je nastala razdvojenost v radikalni stranki, on pa da se je pridružil Stojanu Protiču, duševnemu vodju radikalne stranke skoraj od njenega početka. Onim, ki da so ljubili „Srbijo“, se bo priljubila prav tako tudi „Nova Srbija“. Gospod Rašovič pravi v objavi: Radikalni! „Nova Srbija“ se bo borila naj-energičneje za načela radikalne stranke, „pa treba da je prigrilite kao vaše pravo glasilo, jer će se ona boriti iskručivo za dobro i napredak naroda.“

+ Slovaki bodo vodili Protiča. Dne 2. t. m. dopoldne in popoldne so imeli odposlanci slovaškega ljudstva v prostorih slovaške banke v Šafaříkovi ulici v Novem Sadu konferenco, na kateri so se razgovarjali o zadržanju Slovakov pri volitvah. Predsedoval je odvetnik dr. Micaček. Navzočih je bilo kakih 80 odposlancev iz vseh slovaških občin v Vojvodini. Od Protičeve frakcije je bil navzoč dr. Momčilo Ivanič. Južnobanaški Slovaki so ostro nastopili proti demokratski stranki, ki svojih, ob zadnjih volitvah prevzetih dolžnosti ni izpolnila. Sklenilo se je, da bodo Slovaki podpirali Protičevo stranko, kjer bo postavila kandidate. Kjer jih pa ne bo postavila, bodo glasovali Slovaki z uradno radikalno stranko. Zato pa zahtevajo Slovaki, da bodi pouk v prvih štirih ljudskih razredih izključno v materinskem jeziku, da naj bodo slovaški učitelji in notarji popolnoma enakovrni s srbskimi, da naj imajo češkoslovaški legijonarji v agrarni reformi enake ugodnosti kakor srbski vojni prostovoljci, da se agrarna reforma pravično izvede. Končno so zahtevali pravično upravo in združitev vseh evangelskih Slovakov pod enim škofom ter vrnitev sekvestriranega šolskega in cerkvenega premoženja. Na koncu je povzel besedo dr. Momčilo Ivanič in razmotrival program Protičeve stranke. Konferenca je nato postavila svoje kandidate.

+ Muslimanski kandidati. Maglajevičeva centralistična muslimanska skupina bo kandidirala v sarajevskem volilnem okraju Muftija Maglajlića, v tuzlanskem Sahiba Korkuta, v banja-luškem ministra Ahmeda Šerića, v bihaškem Maglajlića, v travniškem Korkuta in v mostaskem okraju dr. Karamehmedovića.

+ Dr. Kosta Kumanudi, bivši demokratski finančni minister, je bil od proforskega kolegija juristične fakultete v Belgradu imenovan za profesorja upravnega prava. Ko je bil svoj čas imenovan za finančnega ministra, se je bil svoji učni stolici odrekal.

+ Naš poslanik v Budimpešti vpokojen? Kakor poročajo iz Belgrada bo naš poslanik v Budimpešti, dr. Milojevič v kratkem vpokojen.

+ Seipel v Parizu. Iz Pariza poročajo, da je zvezni kancelar dr. Seipel izjavil, da želi skleniti z vsemi sosedi, ki bi Avstriji omogočili obnovljeno industrijsko delavnost, trgovske pogodbe. Upa, da se mu bo posrečilo sklepati o tej točki predvsem z Jugoslavijo in Čehoslovaško. Potrudil se bo, da pride do enake varnostne pogodbe z Jugoslavijo, kakršna veže Avstrijo s Čehoslovaško in Ogrsko.

Inozemske vesti.

* Beneški Slovenci za svoje padle. „Edinost“ poroča: Minulo nedeljo se je vršilo v Sovodnjah na Namorni pod Matajurjem slovesno odkritje spomenika padlim domačim vojakom. Ta mala slovenska občina je žrtvovala v zadnji vojni 43 moških za svojo državo in boju proti Avstriji. Slavnosti se je udeležilo ogromno število domačega prebivalstva in zastopniki raznih oblastev. Sodelovala je tudi glasba iz sosednje Ažije. Govorili so med drugimi tudi naš pesnik

prvi sor Trinko. Posebno so naglašali govorniki, da slovenska Benečija ni imela nobenega dezertarja. To ljudstvo, ki je tako zvesto izvršilo svojo državljansko dolžnost, bi pač zaslužilo — v zmislu Mussolinijevega reka — da se mu za to priznajo tudi vse državljanske pravice v vsakem pogledu, tudi narodnem.

* **Slovenski fašisti v Komnu.** V Komnu se je ustanovila fašistovska organizacija, ki šteje 165 članov, ki so večinoma Slovenci.

* **Nemška taktika.** „Journal des Débats“ poroča 28. januarja, da je zapadel 40% davek na premog 25. p. m. Lastniki rudnikov so ta davek pravočasno izplačali, vendar pa ne na oblasti v okupacijskem ozemlju, kakor doslej, ampak nemškim finančnim oblastem, ki niso v področju Francozov.

* **Ruhrska carina s 1. februarjem?** Obkroženje ruhrskega ozemlja je sedaj popolnoma izvršeno in gre vzhodno do Lünena. Zaenkrat se ni gospodarskih odredb, vendar pa sodijo poučeni, da bodo prisilne odredbe pričele z nočjo na 1. febr. Utemeljili jih bodo s tem, da 31. januarja zapadla davčatev 500 milijonov zlatih mark ne bo plačana. Francozi bodo najbrže posamezna obmejna mesta izolirali in jim odrezali telefonski in brzojavni promet.

* **Iz ruhrskega ozemlja poročajo francoski listi,** da tako nemški industriji kakor tudi vlada ne štedijo z ničemer, da bi izzvali nacionalistične štrajke. Dočim za reparacije ni bilo denarja — tako pišejo — obljubujejo zdaj delavcem zvišane plače, ako začno štrajkati. Ogromne svote se žrtvujejo v sporazumu z vlado, samo da povzročijo nered. Vendar pa delavstvo in uradništvo vseeno uboga okupacijske oblasti in dela.

* **Praški »Čas« prenehal izhajati.** Praški »Čas« je prenehal z 28. januarjem izhajati radi finančnih težkoč. »Čas« je ustanovil koncem l. 1890 sedanji predsednik Masaryk. Med vojno je bil list ustavljen, po prevratu pa je veljal kot glasilo dr. Beneša.

* **Niewiadomski usmrčen.** Morilec predsednika poljske republike Narutowicza, Niewiadomski je bil dne 30. jan. ustreljen. Vojni minister general Sosukowski se je branil postaviti vojaštvo za izvršitev smrtnih obsodb, ker ni bila izrečena po prekem sodu.

* **Mirovna pogodba v Lausanni.** Redakcija mirovne pogodbe je izvršena. Pogodba obsega teritorialne, politične, finančne in upravne odredbe. Določene so turške meje v iztočni Trakiji (črta Marica-Karagač, ki je izključen iz Turške), dalje potrjuje turške meje v Mali Aziji. Otoki ostanejo pod Grško izvzemši Imbros in Tenedos, ki ju dobi Turška. Dodekanes pride pod suverenost Italije. Vsi otoki se morajo razmilitarizirati. Turška priznava egipčansko državo, aneksijo Cipra in francoski protektorat nad Marokom in Tunisom. Konvencija glede morskih ožin določa svobodo prehoda pod dosedanjimi pogoji.

* **Smrt slovenskega duhovnika v Ameriki.** Iz Pittsburgha, Pa., poročajo da je 8. januarja umrl tamošnji župnik slovenske cerkve Anton Sojar, rojen leta 1881. v Sp. Šiški pri Ljubljani, kjer je tudi študiral. Pokojnik se je izselil v Ameriko l. 1881., kjer je med slovenskimi izseljenci izvršil mnogo dobrega.

* **Avstrijski prvi obrok = 160 milijonov zlatih kron — se bliža.** Zvezni kancler je potoval na Ogrsko v važnih gospodarskih zadevah, nato pa v Genf. Sedaj je šlo večje zastopstvo v Pariz, kjer so jih sprejeli z največjo naklonjenostjo. O razvoju bomo še poročali.

* **Vatikanski »Oservatore«** zavzema v vprašanju razmerja države do šole stališče, da učitelj ni zastopnik ali poverjenik države, in da svoboda pouka ni nikdar posebna ugodnost narodu od strani države. Javne šole morajo vplivati na ustroj zasebnih šol, ne pa obratno. Pravice staršev do šole mora vsaka vlada vpo-

števati in ne zatirati; kjerkoli se je država polastila docela vzgojne pravice staršev, je pogubila šolo in po njej svetost družine.

* **Stanovanjski davek** na Dunaju za leto 1923 bo prinesel 36 milijard kron, ki se bodo porabile deloma za vzdrževanje starih hiš, deloma za zidavo novih. Pomladi bo gotovih 185 stanovanj.

* **Bolgarski učenjak** L. S. Bobčev je praznoval 2. februarja 70 letnico rojstva. Znan kot minister, publicist in diplomat je bil in je še vedno duša gibanja za slovansko vzajemnost. Kot predsednik slovanskega društva je v stalni zvezi z vsemi vplivnimi Slovani in ima tudi v Jugoslaviji mnogo prijateljev.

* **Anarhisti na delu.** V Argentini je postal žrtev anarhistov polkovnik Varel.

* **Iz Moskve poročajo,** da je centralni komitej delavskih stro-

kovnih organizacij sklenil darovati 10.000 funtov šterlingov za štrajkujoče delavstvo v ruhrskem ozemlju.

* **Na popoldanski seji** Zveze narodov so se zedinili čehoslovaški delegati z Madžari glede čehoslovaške-madžarske meje.

* **Reuter poroča,** da je britanska vlada pristala na ameriške pogoje odplačila britanskih vojnih dolgov, ki jih mora poravnati v 62. letih in sicer v prvih 10 letih po 3% in nadalje po 3 in pol %.

* **Fašistovski »Nuovo Paese«** piše, da sta pri ruhrski akciji odločilna nacionalni šovinizem in pravica surove sile mnogo bolj, nego gospodarsko vprašanje. Francija je dosegla dobrohotno nevtralnost Britanije in potolažila Turke na lausnanski konferenci z zagotovilom, da so jim aliirane države naklonjene. S tem je odstranila nevarnost nemško-ruske-turške koalicije.

Domače vesti.

— **Ljudski tednik.** V četrtek izide 1. številka „Ljudskega tednika“, ki bo izhajal redno vsak četrtek. Tednik bo zavzemal v političnih in gospodarskih vprašanjih isto stališče kot „Ljudski dnevnik“, ker bo prav tako glasilo Narodne ljudske stranke. Namenjen je predvsem za deželo.

— **General Maister** nastopi po več tedenski bolezni zopet svojo službo kot predsednik razmejitvene komisije.

— **Nov denarni zavod v Ljubljani.** Belgrajski listi poročajo, da je ministrstvo za trgovino in industrijo dovolilo osnovanje Kreditne banke v Ljubljani z glavnico 1.500.000 dinarjev.

— **Demonstracije v Celju.** Na praznik 2. febr. zvečer so imeli celjski Nemci svoj »Jagaball«, ki je izzval med Orjunaši tako nacionalno besnost, da so oboroženi vdrli v veselilne prostore in razgnali publiko. Uspeh celega izgrede je, da ima kavarnar Kos okoli 200.000 K škode in da je pokrajinski namestnik g. Hribar zagrozil »Orjuni« nastopiti z brezobzirno strogostjo proti rušilec javnega reda. Omenimo še to, da je bilo polovica čistega dobička namenjena vojnim invalidom, a druga polovica mestnim revežem.

— **Odlikovani zdravniki.** Iz »Službenih Novin« je razvidno, da so odlikovani zdravniki v Sloveniji in sicer: z redom sv. Save tretje vrste dr. Vinko Gregorič, šef oddelka za venerične bolezni v Ljubljani; z redom sv. Save četrte vrste: dr. Ernest Mayer, zdravstveni nadzornik v Ljubljani; dr. Hugon Robič, šef oddelka za venerične bolezni v Mariboru; dr. Ivan Matko, šef oddelka za notranje bolezni v Mariboru in dr. Alojzij Zalokar, profesor babiške šole v Ljubljani.

— **Živinski sejmi** so v Mariboru v smislu odloka pokrajinske vlade, oddelka za Kmetijstvo v Ljubljani z dne 22. jan. 1923. št. 268 do nadaljnjega prepovedani.

— **Kako se plačujejo davki.** Za prvih 10 mesecev leta 1922. so bili dohodki od neposrednih davkov proračunani na 450.673.270 Din 50 par, znašali pa so v resnici samo 296.386.221 dinarjev 68 par, torej 56.387.221 Din 68 par manj. Za Hrvatsko in Slavonijo je bilo proračunano 100.695.479 Din 10 par, plačanih pa je bilo 79.305.279 Din 50 par; za Bosno in Hercegovino je bilo proračunano 25.045.833 Din 30 par, plačanih je 45.242.623 Din, za Vojvodino je razmerje 161.572.916 Din 60 par — 114.233.718 Din 97 par; za Slovenijo je bilo proračunano 19.579.458 Din 30 par, plačala pa je v resnici 52.829.171 Din 60 par; Dalmacija je bila proračunana na 6.547.291 Din 60 par, plačala je 12.310.672 Din; Srbija in Črna gora bi morali plačati 139.230.191 Din 60 par, plačalo pa se je samo 94.364.578 Din 69 par.

— **Strankarski napad.** Radikalnega agitatorja Ostoja Lonea so kmetijski pristaši zemljeradnikov

v Sarajevski okolici napadli in ga do smrti pobili.

— **Javna morala.** V Topoli je rodila 13 letna deklica zdravega dečka. V Subotici je ubil Sava Relič svojega tovariša Glišo Slatoviča, ker je lazil za njegovo ženo. V pijanosti je ubil svojo ženo Jovan Pečić v Kruševcu.

— **Artilerijsko skladišče je pogorelo** v Kos. Mitrovici. Požar je nastal vsled prehudo razbeljenih železnih peči.

— **Društvo hrvatskih književnikov.** Predčerašnjem se je v Zagrebu vršil izreden občni zbor Društva hrvatskih književnikov na katerem je bil g. Mihovil Nikolič soglasno izvoljen za predsednika.

— **Posojilo belgrajske občine.** Neki holandsko-angleški konzorcij je ponudil belgrajski občini 750.000 funtov šterlingov posojila za razne investicije.

— **Slovenec ponesrečil v Ameriki.** Pretekli mesec je strmoglavil preko mosta v Clevelandu avtomobil, pri čemer je smrtno ponesrečilo pet oseb, od katerih sta identificirana samo Slovenec John Blaha in njegova štiriletna hči.

— **Polom tržaške Hacker in Kraus.** Deficit znaša 10 milijonov lir in preko pol druge milijarde jugokron. Izvažala je manufakturno blago v Jugoslavijo. Ker pa ni bilo zadostnega povpraševanja, je začela trgovati z kolonialnim blagom in spekulacijami na borzi. Zaden udarec ji je zadal padec dinarja. Na polomu je zainteresiranih več zagrebskih tvrdk.

— **Pravno razmerje bivših avstro-ogrskih oficirjev** urejuje ravnokar objavljeni zakon, ki deli vsi bivše avstro-ogrsk. v našo armado ne sprejete oficirje v tri skupine: oficirji, ki niso naši državljani, potem oni, ki so naši državljani, ki pa niso prosil za sprejem ali pa so svoje prošnje umaknili; v tretjo skupino pa spadajo oni, ki so jim bile prošnje za sprejem zavrnjene. Imenski sezname oficirjev prvi skupine se bodo poslali pristojnim oblastem, ki morajo skrbeti, da se dotični oficirji izselijo v svojo domovino. Oficirji, ki spadajo v drugo skupino, se smatrajo za oficirje na razpoloženju in jih bo kasneje vojno ministrstvo brez odškodnine odvezalo njihovih dolžnosti pod pridržkom poznejše uporabe po njihovi sposobnosti, činu in izobrazbi. Oficirji tretje skupine pa ne bodo vpokojeni in sicer dober oni, ki imajo več kot 10 službenih let, po avstrijskem pristojbinskem predpisu določeno pokojnino, ostali pa dobe odpravno v znesku 30 odstotkov sistemiziranih prejemkov.

— **Lesene hiše v zdravstvene svrhe.** Reparacijska komisija je dovolila, da more naše ministrstvo za narodno zdravje naročiti na račun reparacij 300 lesenih hiš za epidemične postaje.

— **Električna železnica v Osjeku.** V Osjeku nameravajo zgraditi elektrarno in cestno železnico. Stroški so proračunani na milijon dolarjev, za kar bo treba najeti posojilo.

— **Pretep pri pogrebu.** V Belgradu se je 29. t. m. popoldne vršil pogreb neke Milje Rajić. Sorodniki so zahtevali od pravoslavnega duhovnika Toma Stojadinovića naj gre sprevid po Knez Mihajlovi ulici, čemur pa se je duhovnik uprl in zahteval, naj gre po Dušanovi in Ratarski ulici. Med sorodniki in svečenikom je došlo radi tega do pretepa in je moral pop pobegniti. Pogreb se je nato vršil brez duhovnika.

— **Kriva pota hodi Ivanka Orehek** rojena 1904 l. v Šiški. Brez poklica je našla široko polje udejstvovanja po Hrvatskem kot izveč bane tatica in pustolovska ljubimka, dokler ni prišla v roke pravici, ki jo je oddala v bolnico v Pakracu, odkoder je s pomočjo dveh strežnikov pobegnila.

— **Spal poleg ubitega očeta.** Pred sodiščem v Zagrebu se je zagovarjal te dni Pero Bošnjak, ki je neke noči umoril v jezi svojega očeta. Po dejanju je šel v bližnjo gostilno, kupil par litrov vina in ga skuhal. Ko je vsega izpil, je zaspal. Zjutraj so ga našli sosedje ležati na tleh v luži krvi poleg mrliča. Obsojen je na 18 mesecev težke ječe.

— **Uboj v klavnici.** V zagrebski klavnici sta se sprla mesarska pomočnika Ivan Stipolšek in Maks Prelec. Zadnji je Stipolška zabodel z nožem. Ranjenec je kmalu nato umrl v bolnišnici.

Dopisi.

d Iz St. Vida pri Ljubljani. Pri nas je vsa politika temeljito zavozena. Oficijelnega voditelja SLS že precej zapuščajajo, ker so se jele odpirati oči tudi takim, ki so bili doslej obdani s slepoto. Nad St. Vidskim voditeljem se bridko maščuje ono strastno rovarjenje proti nekdanjemu županu Belcu. Prepričani smo, da bo politika SLS pri nas doživela tako polomijo, kakor voditeljeva muzika na sveti večer.

Narodna Ljudska Stranka.

n **POZIV ZAUPNIKOM!** Vsem našim zaupnikom smo te dni razposlali po pošti vabila, da se osebno zglase v tajništvu Narodne ljudske stranke. Če kdo kljub odpošiljatvi še ni dobil vabila, prosimo, da se nemudoma zglaš v tajništvu, ki se začasno nahaja v prostorih uredništva Ljudskega dnevnika, Breg 12.

n **Čenjenim naročnikom.** Opozarjamo cenj. naročnike, ki smo jim doslej pošiljali naš list, da bomo tokovi številki priložili poštne položnice. Prosimo, da vsak naročnik iste takoj izpolni in jo z natančnim naslovom odda pošti. List bomo vsem, ki ga ne naročijo, pošiljali samo še do srede, dne 7. t. m., s četrtkovo številko pa bomo ustavili list vsem, ki se dotlej še ne bi oglašili, oziroma poslali naročnine. Zato naj se vsak podviza, da ne bomo lista komu brez potrebe ustavili. — Upravo „Ljudskega dnevnika“.

n **Skladi Narodne Ljudske Stranke.** Izvršilni odbor NLS je sklenil ustanoviti dva sklada: 1. **Tiskovni sklad NLS.** Ta sklad je namenjen za vzdrževanje naših listov, Ljudskega dnevnika in Ljudskega Tednika. Požrtvovalnost nekaterih naših ljubljanskih somišljenikov je preskrbela za začetek. Toda misliti moramo naprej in skrbeti za to, da naš tisk ne le izide temveč tudi ostane. V ta namen je treba, da vsak somišljenik kaj žrtvuje po svojih močeh. Tudi najmanjši donesek je dobrodošel. Sicer pa smo ustanovili temeljne kamne po 50 dinarjev. Kdor daruje en kamen, plača 50 din. Trdno pričakujemo, da bodo imovitejši somišljeniki darovali po več kamnov, po 5, 10, 20, 50, 100 kamnov itd. Meje ni nobene, ne za zgoraj in ne za spodaj. **Vsak dar je pa prostovoljen in je tedaj resnična zasluga za ljudstvo stvar. 2. Akcijski sklad NLS.** Ta sklad služi or-

organizacnemu in propagandnemu delu NLS. V podrobnem ima ta sklad služiti vzdrževanju stranknega tajništva, kritiji poštini, potrebnih potovanj za organizacijo in propagando stranke, letakov in drugih tiskovin, izvenjsih onih, ki spadajo v področje tiskovnega sklada. Umevno je, da bodo ti stroški veliki, osebno v

času valitev. Apeliramo toraj na največjo poštivost somišljenikov. Doneski za oba navedena sklada se začasno pošiljajo na Uredništvo „Ljudskega Dnevnika“ Ljubljana, Breg 12. K vsaki denarni pošiljki je treba pripomniti, za kateri sklad je namenjena.

Gospodarstvo.

g Situacija na svetovnem žitnem trgu. Žitne cene na svetovnem trgu se dvigajo, kar je povzročilo predvsem dviganje cen v Ameriki. Letosnja žetev v evropskih državah razen v Avstriji in Poljski ni bila zadovoljiva. Po vesteh mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu znaša letošnja žetev v teh državah (izvzete so Rusija, Jugoslavija in Portugalska) 7.59 milijonov ton manj, kakor žetev v l. 1921., od česar odpade 6.11 mil. ton na pšenico, 1.48 mil. ton pa na rž. Največji je padec v zapadni in srednji Evropi, predvsem na Nizozemskem, Franciji in Nemčiji, kjer je padla žetev proti l. 1921 za 29.5% oziroma 25.9% in 25.6%. V Italiji znaša padec 17.3%, na Bolgarskem 15.5%, v Angliji 12.9% in na Španskem 11.7%. Najmanj je padla žetev na Romunskem, kjer znaša padec samo 2.9%. Obratno pa je v Ameriki bila letošnja žetev proti žetvi v l. 1921. precej večja, posebno v Kanadi, kjer je žetev pšenice za 29.2%, žetev rži pa za 31.2% večja, kakor lani. Tudi iz Avstralije in Britanske Indije prihajajo ugodne statistike, tako da se bodo potrebe vseh na uvoz žita navezanih držav lahko dovoljno krile. Tako more n. pr. Kanada izvoziti 8.7 mil. ton pšenice, Zedinjene države severoameriške 6.1 mil. ton, Argentinijska 3.3 mil. ton in Avstralija 2.2 mil. ton. Evropa pa bo morala uvoziti najmanj 14.7 mil. ton pšenice, od česar bo odpadlo največ na Anglijo, 2 mil. ton na Nemčijo, 1.4 mil. ton na Belgijo in 1.1 mil. ton na Francijo. Amerika torej lahko pokrije žitno potrebo Evrope. Toda kljub temu so težkoče. Farmerji zahtevajo višje cene, dolar pa je nam evropejcem vedno težje dosegljiv.

g Svetovni lesni trg l. 1922. Glede na padec našega dinarja je velike važnosti za Jugoslavijo stanje lesne trgovine v Avstriji, ki je naš konkurent na svetovnih lesnih tržiščih, posebno pa v Italiji. Ker pa zadnje čase pošiljamo tudi iz Slovenije precejšnje količine lesa v Nemčijo, so za nas jako važni podatki „Sumarskega lista“ v razjasnitev situacije momentanega eksporta lesa našega soseda. V letu 1919. je izvozila Nemška Avstrija 13.000 vagonov lesa, 1920. že 25.000 vagonov in v letu 1921. celo 45.000 vagonov. Od tega se je izvozilo: v Italijo l. 1920. 70 odstotkov, 1921. 60 odstotkov; na Ogrsko 1920. leta 11 odstotkov, 1921. leta 20 odstotkov; v Nemčijo 1920. leta 9 odstotkov, 1921. 17 odstotkov. V začetku l. 1919. je bil največji izvoz v Italijo, ki ni izbirala lesa po kakovosti, zato pa je bil v Nemčijo mnogo manjši, ker je ta zahtevala prvovrstno blago. To stanje avstrijske lesne trgovine je trajalo do konca leta 1921. V začetku 1922. leta se je pa situacija nekoliko spremenila. Izvoz ni bil tako živahen. Vzrok temu so bile razne izvozne odredbe, večji produkcijski stroški in podražitev železnice. Vsekakor pa je postal izvoz lesa v prvi polovici pr. l. nekoliko živahniji z Nemčijo. Vzrok temu je bila stabilizacija češke krome in padec marke. Predvsem je pa Nemčija rabila ogromne količine lesa za reparacije. V prej navedenem času je dosegel naš izvoz popolno kapaciteto vse avstrijske lesne industrije in se je tedensko izvozilo 1700—1900 vagonov, od katerih je šla polovica v Nemčijo. Da je bil v tem času izvoz lesa v Italijo nekoliko slabši, je vzrok slabo plačevanje. V tem velikem razmahu eksporta pa je nastal konec septembra zastoj v vednem padanju nemške marke in pa obenem povišanje izvozne carine. V istem času se je pričelo opaziti malo konkurenco čehoslovaške v Nemčiji. Z Jugoslavijo pa je tekmovala v Italiji Romunija. Naši lesni trgovini je Avstrija resen konkurent, ker ima kvalitativno mnogo boljši les in ker se je njena industrija prilagodila v produkciji tistim dimenzijam, ki jih zahteva svetovni trg, v čemer je pri nas žal še vedno nasprotno. — Les.

g O naši trgovski politiki sodi inozemstvo, da gre izključno le za izboljšanje meničnega tečaja, produkcija pa se pospešuje le v drugi vrsti. Carinska tarifa, ki ima mnogo prohibitivnih carin, izgleda kakor da je varstvena. Toda nestalna politika in spremembe v gospodarskih odredbah njen pomen zelo zmanjšuje.

g Kmetijski in industrijski muzej v Skoplju. Trgovska in industrijska zbornica v Skoplju bo osnovala muzej poljedelskih in industrijskih proizvodov južne Srbije.

g Kaj smo prejeli na račun vojne odškodnine. Po uradnih podatkih smo do 31. decembra prejeli: Od Bolgarske: 12.000 ovac, 5000 konj, 4400 volov, 6000 krav in 5000 bikov. Od Madžarske: 3443 ovac, 700 konj in 3250 glav goveje živine. Od Nemčije smo prejeli samo konje, ki jih je bilo 18.262, in manjši kontingent volov 839 glav. — Kakor je razvidno iz tega, smo prejeli na račun reparacij prejšnje leto skupaj: konj 23.962, ovac 15.443, skupno goveje živine (krav, volov, bikov, junic) 19.496 glav. — Madžarska in Nemčija sta dali tokom tega (1923.) leta gotov kontingent živine, ki znaša: od Madžarske: 124 konj, 710 glav goveje živine in 1561 ovac; od Nemčije 290 konj. Kakor se vidi, prejetje od teh dveh držav še teče, dočim je Bolgarska svoj kontingent živine že odplačala.

g Stinnes, ki je žel v Belgradu neuspeh, je poslal zdaj sina na Ogrsko, da se pogaja za prevzemanje akcij premogokopnih družb.

g Konferenca južne železnice v Rimu. Te dni bo v Rimu konferenca zastopnikov držav, skozi katere teče južna železnica. Delegacija naše vlade namerava vzeti oni del železniškega omrežja, ki leži v naši državi, v zakup do poteka koncesije (1960). Naša država bi bila pripravljena prepustiti južni železnici 20 odstotkov čistega dobička ali pa letno pavsalno svoto 5 milijonov francoskih zlatih frankov. Ako bodo ti pogoji sprejeti, bo vprašanje rešeno brez odloga.

g Velika izguba Avstr. industrijske in trgovske banke. Na insolventi avtomobilske tvrdke Hans Fuchs v Inzersdorfu je udeležena gorenja banka s 400 milijoni kron. Sicer pa preživlja avtomobilska industrija v Avstriji težko krizo, dasi lahko v vsakem oziru konkurira n. pr. z nemško. Čudno je, da je taka tvrdka, kot je Inzersdorfska, najprej podlegla. Zaposlevala je nazadnje do 5000 delavcev, večinoma kvalificiranih, katerim je plačevala na teden ca 2 milijardi avstr. kron. Ker so pa avtomobili pri zadnjih prodajah šli za do 50 milijonov ceneje kot so znašali produkcijski stroški, so začele največje tvrdke omahovati.

g Avstrijsko posojilo v Londonu. Dunajska „Börse“ poroča, da so angleški finančni krogi zelo sprejemljivi za avstrijsko posojilo. Ker pa bi Francozi neradi videli, da bi se Avstrija v finančah preveč na angleško orientirala, so predlagali poizkusno posojilo pri zvezi narodov „za začetek“, ki bi bilo placirano na Angleškem in višina določena po kontrolnem komiteju. Avstrijski predlogi so bili že sprejeti od angleških bank, njim na čelu Angleška banka. Novi titri bodo bančni skupini oddeljeni fiksno, ostanejo pa začasno še v trezorju, a še ne bodo predani v podpisovanje. Odmerjeno bo posojilo na približno 4 milijone funtov šterlingov, to je zaenkrat 100 milijonov zlatih kron. Konkretne obravnave bodo pričele bržkone v četrtek in bodo naslednji teden zaključena.

g Fuzija Elbenmühl-Grafična. Med družbama Elbenmühl papirna tovarna i B. d. za grafično industrijo, ki so bile že desletj združene po skupnem portemonjeju akcij skupine Kola-Castiglioni, je došlo do pogodbe na fuzijo. Obema družbama bo predsedoval Rihard Ko-

la in prevzame zato podpredsedstvo Splošne industrijske banke. Akcijski kapital obeh družb bo znašal 170 milijonov avstrijskih kron.

g Kako so Francozi dobivali ruhrski premog. „Humanité“ javlja, da je prejel reparacijski urad od Nemčije dneva 12 in pol tisoč ton premoga. Od 13. do 15. januarja je pošiljatev padla na 5700 ton, potem pa po kratkem dvigu padla še bolj, dokler ni 19. januarja vsaka pošiljatev izostala. **DANASNJA PREDBORZA.** Zagreb, 5. febr. (Izv.) Dolar 100, fr. franki 635, šv. frank 1975, funt šterlingov 485, marke 26, avstr. krona 1475, č. sl. krona 302, lire 490. — Tendence nejasna.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Torek, 6. februarja: Zaprto.
Sreda, 7. februarja: »Ugrabljene Sabinke«. Izven. —
Četrtek, 8. februarja: »Madame Sans Genee«. Red D. —

OPERA.

Torek, 6. februarja: »Prodana nevesta«. Red E. —
Sreda, 7. februarja: »Nižava«. Red B.
Četrtek, 8. februarja: »Gorenjski slavček«. Red C. —

Razno.

r Steklana cesta. V Zedinjenih državah je steklana cesta, ki veže najinteresantnejši točki Yellowstoneškega nacionalnega parka, Razing Mountain in Golden Gate. Čudevita, kakor naprava sama, je tudi zgodovina zidave te ceste. Ko so cesto po načrtu trasil, so vladni inženirji odkrili, da je predpogoj za izvršitev naprave iznajdba, kako bi se presekal hrib iz vulkanskega stekla, ki je bil cesti nepremagljiva zapreka. Ta zapreka je obstajala iz vulkansko steklenega stožca, 80 metrov visokega in 1400 metrov širokega Obsidian Cliffs. Najprej so poskusili inženirji, da bi maso z ogromnimi množinami dinamita razstrelili, toda vsi ti poskusi so ostali brezuspešni. Prišel pa je delavec, ki je bil prej steklar, in je sveteval, naj se steklana masa stožca segreje in polije z vodo. In tako so storili. V ekrožju enega kilometra so zažgali velike grmade, ki so gorele 50 ur. Nato so polili žarečo maso steklenega hriba z ledenomrzlo vodo, ki so jo izžrpali iz sosedne reke. Hrib je eksplodiral z glušnim gromom in ko se je dim vzkadil, so videli, da je del, ki je oviral zidavo ceste izginil. Steklene kose, ki so v ogromni množini pokrivali tla, so porabili za prezidavo ceste.

r Druga žena Trockega. Trocki, vojni minister sovjetske republike, se je dal od svoje žene, ki je bila vneta revolucionarka in politično jako delovna, ločiti in je na njeno mesto postavil mlado rusko damo, ki ima jako protirevolucionarno preteklost. Trockega druga žena, Natalija Ivanovna, je namreč hči nekega carističnega generala, ki pa baje za politiko nima

najmanjšega interesa, temveč se tri-ga samo za gojitev svoje lepote in za svoje tosete. Kakor poročajo iz Moskve angleškemu listom, vznemlja svoje dragoceno obleko in svojimi naj-novejšimi pariškimi klobuki splošno pozornost in zavist pri damah drugih sovjetskih komisarjev, ki so prav tako elegantne. Ker pa je jako flegmatična, se Trocki malo bavi z njo.

r Nemška podjetja, posebno več-najša, ki imajo še kak monopolni značaj, prehajajo zopet močno v inozemsko roko. Posebno kupujejo tuje akcije ruhrskih montanskih družb, ki so tako poskočile na nemških berzah, da nadkriljujejo dvig montanskih akcij iz Slezije (ki so ostale še nemške). Vseled teh transakcij, ki jih je povzročil katastrofalni padec marke, pa mizegi papirji na borzah sploh ne nora-raje več, ker ni nobenih ponudb. Sna-vanje novih tovarn pa je skoro nemo-goče vsled velikanske druginje. Pri vsem prevratu je navsezadnje prišlo do veljave celo vojno posojilo, ki se je dvignilo za ca 40 odstotkov. Francozom je prišla posebno haussa ruhrskih podjetij v prid, ker zdaj lahko agitirajo, češ da je bila njihova ekspedicija v vsakem oziru koristna in potrebna.

r Potujoča gora. Gora Grusberg v G. Avstriji se je utrgala v višini 250 m in v dolžini treh kilometrov ter se počasi pomika v dolino. Zasula je že de-želno cesto in dva potoka. Škoda je ogromna. Prve znake tega pojava so zabeležili že leta 1817 in 1823.

r Beli sloni. Bili so nekaj v veliki časti, v Siamu so jih častili po bo-žje. Siamska stara legenda pripoveduje, da je bil Buddha nekoč beli slon. V reanici niso te vrste sloni čisto beli barve, marveč la svetlo sivi z redkimi belimi dlakami na glavi ali v repu. Pravica do peseti teh slonov je bila pridržana kralju, ki so velikokrat za-rad njih vodili cele voje. Kadar so Siamci zasledili belega slona, so ga ujeli in z največjo častjo spemljali v glavno mesto. Plomenitaši in dvorjani so mu šli naproti, da se ga odvedli v slonovo svetišče. Ko se je udomačil, so ga ob-leklj v žamet in svilo in ga ovenčali z bisernim nakitom. Dobil je več čast-nih naslovov. Sužnji, strežaji, godci, plesalke in duhovniki so mu delali za-bavo. Hranili so ga z izbranim sad-jem in zelišči. Sedaj je seveda to čes-ščenje prenehalo, vendar jih še love in zaradi redkosti drže zaprte v zoolo-škem vrtu. Njih slava živi samo še v legendah in v stamski državni zasta-vi, ki nosi sliko belega slona.

r Po ameriškansko. V Ameriki se je ustanovila družba po vzorcu nemškega Reelama, ki bo vrsta let-no na knjižni trg do 3.500.000 vez-kov in to ne broširanih temveč ve-zanih po vseh pravih knjigoveske umetnosti. Vsa akcija stane 3 mi-lijone dolarjev.

Izdaja konzorcij „Ljudskega dnevnika.“

— Odgovorni urednik Fr. Jerab. —

Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Inkasanta in potnika

agilnega, izvežbanega, poštenega in vestnega, s spričevali, ki že po možnosti zastopa večjo, dobro upeljano industrijsko tvrdko, sprejme trgovsko podjetje. — Ponudbe pod: „Vsestransko agilen“ na **Oglasni zavod: Joso Zorman Ljubljana, Gledališka ulica 2. — Tel. št. 231.**